

Nr 616

Av herrar **Nordstrandh** och **Bengtson** i Solna, *angående upplåtelse av kommunal mark för statliga ändamål.*

(Lika lydande med motion nr 488 i Första kammaren)

I samband med nyetablering eller utvidgning av olika statliga institutioner krävs i många fall att vederbörande kommuner ställer erforderlig mark till förfogande. Allmänt torde man vara ense om vikten av att lokaliseringen av statliga institutioner, företag och anläggningar sker efter objektiva lokaliseringspolitiska grunder och utan påverkan av de mer eller mindre fördelaktiga erbjudanden som görs från kommunalt håll. I sitt år 1963 framlagda betänkande Aktiv lokaliseringspolitik uttalade lokaliseringsutredningen såsom sin bestämda uppfattning att kommunalt ekonomiskt stöd i syfte att påverka enskilda företags lokalisering och utveckling icke borde ifrågakomma. Motsvarande synpunkter bör givetvis kunna anläggas på lokaliseringen av statliga verk och inrättningar. Emellertid har det tyvärr visat sig att de statliga företrädarna mången gång sökt utnyttja ett kommunalt intresse av en statlig etablering inom kommunen på ett sätt som ur dessa synpunkter måste väcka betänkligheter. I markfrågorna har detta bl. a. lett till att de statliga myndigheter som av kommunen erbjudits upplåtelse av mark med tomträtt visat sig sakna intresse för en sådan upplåtelseform och i stället krävt att marken skall överlätas till staten med äganderätt. Några närmare motiv för de statliga ståndpunkterna härvidlag har vanligen icke lämnats. Ofta förutsattes att marköverlåtelsen skall ske vederlagsfritt eller till ett pris som väsentligt understiger det marknadsmässiga.

Kommunerna har ofta funnit sig nödsakade att godtaga de statliga kraven däribland statsverkets vägran att gå med på en upplåtelse av marken med tomträtt. När det gäller de mycket omfattande markupplåtelse som erfordras för utbyggnad av universitet och högskolor samt numera även universitetsfilialer har staten genomgående fordrat vederlagsfri upplåtelse med i det närmaste obegränsad äganderätt.

Även om det råder delade meningar om tomträttsinstitutets användning i vissa fall för exempelvis bostadsändamål, torde markupplåtelse från kommun till staten vara speciellt ägnad för användande av tomträtt. Därmed skulle man kunna undvika de många gånger komplicerade föreskrifterna om återgångsklausul, därest marken icke kan användas för sitt ursprungliga ändamål. Dylika villkor kan i stället införas i tomträttsavtalet. Vi vill i

detta sammanhang erinra om att markpolitiska utredningen i sitt år 1966 avlämnade betänkande II Statens och kyrkans marköverlåtelse (SOU 1966:64) föreslog att staten vid överlåtelse av mark till kommun för samhällsbyggnadsändamål i regel skulle förutsätta att kommunen upplät marken med tomträtt. I proposition nr 100/1967 förklarade departementschefen att han fann tomträten vara ett värdefullt medel i kommunernas markpolitik. Han ansåg därför starka skäl tala för att kommunerna upplät marken med tomträtt i stället för att sälja den. Med hänsyn till att det ansågs vara kommunernas angelägenhet att själva besluta i frågan förordade emellertid departementschefen inte att något uttryckligt villkor av denna art skulle uppställas vid överlåtelse av statlig mark till kommunerna.

Med hänsyn till den tryggade ställning som en tomträttshavare beretts genom utformningen av tomträtslagstiftningen kan vi inte finna att det skulle kunna anföras några bärande skäl från statens sida mot att för egen del godtaga tomträtt vid behov av mark för statliga institutioner.

Med återopande av vad nu anförts hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om en utredning angående de villkor och upplåtelseformer som generellt skall tillämpas när kommunal mark erfordras för statliga ändamål.

Stockholm den 25 januari 1968

Ove Nordstrandh (h)

Bengt Bengtson (h)
i Solna
